

Kirkon ympäristöpäivät 2022: Kestävä elämä ja kestävä kirkko

Aika: 19. - 20.9.2022

Paikka: Turun tuomiokirkko ja Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän tilat, Turku

Mikä on suhteemme luomakuntaan? Miten annamme sen välittää meille pyhän hipaisun? Kiitollisuus, kunnioitus ja kohtuus auttavat meitä rakentamaan yhdessä kestävä elämän.

Ohjelma

Maanantai 19.9.2022 Kestävä elämä ja kestävä kirkko

Huom! Osanottajakortit ja materiaalia infopisteeltä (Eerikinkatu 3) ma 19.9. klo 10.00-10:45 sekä 13.00-14.00. Infopiste palvelee päivien ajan.

11.00 **Ympäristöpäivien avajaiset** Turun tuomiokirkko (striimataan [Virtuaalikirkoissa](#))

Päivien avaussanat: Kirkon ympäristöasioiden seurantaryhmän puheenjohtaja, professori **Björn Vikström**

Hiilineutraali kirkko ja kaupunki Turussa: lääninrovasti **Ville Niittynen** (Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä) tapahtumajohtaja Antti **Kirkkola** (Turun kaupunki)

Muutoksen sanat ja teot: keskustelemassa arkkipiispa **Tapio Luoma** ja toimitusjohtaja **Tuuli Kaskinen** (Climate Leadership Coalition)

*Tilaisuuden juontaa viestintäpäällikkö **Tuula Putkinen** (Kirkkohallitus).*

12.30 Lounas kaupungilla (omakustanteinen, esim. Grädda, Teini, Tärget. Unicafe Kulma, Ravintola Trattoria, Turun kauppahalli, Kauppakeskus Hansa / Hansakortteli Food Court)

14.00 **Vähemmästä enemmän, pienestä suurta** Eerikinkatu 3, juhlasali (Striimataan [YouTubessa Kirkon kanavalla](#))

Alustukset päivän eri teemoista

Godfulness: ympäristöasiantuntija Hannele Siltala, Raison seurakunta
Seurakuntien metsät: maankäyttöpäällikkö Harri Palo, Kirkkohallitus
Pyhiinvaellus: projektipäällikkö Annastiina Papinaho, Turun arkkihiippakunta
Kiinteistöt ja energia: Kiinteistöt ja energia: Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän kiinteistöjohtaja **Seppo Kosola**, Turun ilmastojohtaja **Risto Veivo**
*Tilaisuuden juontaa pastori **Lasse Mustonen***

15.20 Kahvitauko

16.00 **Teemakanavat** Kanaviin ennakoilmoittautuminen, osa striimataan

Kanava kiinteistöratkaisusta ja kiinteistöstrategiasta, Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän kiinteistöjohtaja **Seppo Kosola**, hiippakuntasihteeri **Mika Piittala** sekä FT **Elina Hienonen**. Vetäjänä **Ilkka Sipiläinen** (Striimataan [YouTubessa Kirkon kanavalla](#))

Rakentavassa yhteistyössä – miten seurakuntalaiset voivat vaikuttaa seurakunnan ympäristötyöhön. Case: Ympäkerho. Ympäkerho on ympäristöasioista kiinnostuneiden vaikuttajaryhmä Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymässä.

Ympäristökumppanuudet ja yhteistyö muun yhteiskunnan kanssa. Espoon seurakuntayhtymässä on rakennettukumppanuusverkostoa, Turussa toimii Valonia (kestävän kehityksen asiantuntijaorganisaatio, Varsinais-Suomen liitto). Vetäjänä kehityspäällikkö **Kerttuli Boucht** (Espoon seurakuntayhtymä).

Seurakuntien metsäsuunnitelmien ohjeet, maankäyttöpäällikkö Harri Palo (Kirkkohallitus)

Ympäristökasvatus ja sen välineet: mm. Vihreät riparit, arkkihiippakunnan ympäristöryhmä, ympäristöasiantuntija **Hannele Siltala** ja **Lasse Mustonen**

Aktivismi ja luomakunnan huokaus. Hengellisen ohjauksen pappi **Jussi Holopainen** ja muusikko, luottamushenkilö **Jouko Mäki-Lohiluoma**

Ympäristökuplasta strategiseen tulevaisuustyöhön? Kate Raworthin donitsitalousmalli seurakunnan kestävyystyön työkaluna. Työpaja. Vetäjänä kestävän kehityksen kouluttaja **Jari Visto** (Step-opintokeskus)

Yksi kanavista vierailee Liedon kirkossa, jatkuu noin kello 18.45 saakka. Kuljetus lähtee Eerikinkatu 3:n edestä.

17.15 Tauko

17.30 – 18.45 **Toinen kanavatyöskentely** (Kanaviin ennakoilmoittautuminen, osa striimataan)

Askeleet ympäristödiplomiin, diplomien aloittamista tukeva kanava, juhlasali (Striimataan [YouTubessa Kirkon kanavalla](#))

Hannele Siltala ja **Lasse Mustonen**, Lahden seurakuntayhtymän talouspäällikkö **Pinja Halme**.

Rakentavassa yhteistyössä – miten seurakuntalaiset voivat vaikuttaa seurakunnan ympäristötyöhön. Case: Ympäkerho. Ympäkerho on ympäristöasioista kiinnostuneiden vaikuttajaryhmä Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymässä.

Ympäristökuplasta strategiseen tulevaisuustyöhön? Kate Raworthin donitsitalousmalli seurakunnan kestävyystyön työkaluna. Työpaja. Vetäjänä kestävän kehityksen kouluttaja **Jari Visto** (Step-opintokeskus).

Seurakuntien metsäsuunnitelmien ohjeet, maankäyttöpäällikkö Harri Palo (Kirkkohallitus)

Aktivismi ja luomakunnan huokaus. Hengellisen ohjauksen pappi **Jussi Holopainen** ja muusikko, luottamushenkilö **Jouko Mäki-Lohiluoma**

Maanantain iltaohjelma 19.9.2022

- 19.30 Päivällinen ravintola Gräddassa
Puheenvuoro: Turun arkkihiippakunnan piispa **Mari Leppänen**
- 22.00 Luomakunnan yömessu, Tuomiokirkko
kappalainen **Mika Mäntyranta** ja rovasti **Ilkka Sipiläinen**

Tiistai 20.9.2022: Luomakunta huokaa - miten me vastaamme?

- 9.00 **Itämeri, ekoteologia, etiikka: katsaus ympäristötutkimukseen Åbo Akademiassa**, Eerikinkatu 3, juhlasali (striimataan [YouTubessa Kirkon kanavalla](#))
Itämeritutkimus ja sen tuloksia, amanuenssi **Katri Aarnio** (Åbo Akademi)
Ekoteologia ja ympäristöetiikka, professori **Björn Vikström** (Åbo Akademi)
(Samaan aikaan tuomiokirkossa hiljainen tunti, johon myös kirkon ympäristöpäiville osallistuvat ovat tervetulleita)
- 10.00 Omatoiminen kaupunkipyhiinvaellus Citynomadin karttasovelluksen avulla. Yhteinen kokoontuminen Tuomiokirkon portailla, jossa lyhyt ohjeistus vaellukselle. (säävaraus: omatoiminen pyhiinvaellus Tuomiokirkossa)
Annastiina Papinaho; Karoliina Haapalehto, Lasse Mustonen
Reitti helppokulkuinen noin 2,5 km; matkalla yhdet portaat.
- 12.00 Keittolounas Eerikinkadulla
- 13.15 **Luomakunta huokaa - tarjoavatko ekoteologia ja ympäristöetiikka vastauksia**
Eerikinkatu 3 (Striimataan [YouTubessa Kirkon kanavalla](#))
Pohjustavana alustuksena esitys luontokadosta:
evoluutiopaleontologian professori **Mikael Fortelius** (Helsingin yliopisto).
Kommenttipuheenvuoro professori **Björn Vikström**.
Paneelissa eläimiä koskeviin eettisiin ja filosofisiin kysymyksiin erikoistunut dosentti **Elisa Aaltola** (Turun yliopisto), **TT Heidi Jokinen** (Åbo Akademi), **Mikael Fortelius** ja **Björn Vikström**.
Keskustelua johdattelevat **Tuula Putkinen** ja **Ilkka Sipiläinen**.
- 14.45 Päätössanat: **Björn Vikström**
Kahvit

Ilmoittaudu 7.9.2022 mennessä Lyyti-sivulla [Kirjon ympäristöpäivät 2022 \(lyyti.fi\)](#)
Osallistumisen hinta 60€ sisältää lounaan ja kahdet kahvit, juhlapäivällinen 40€.

Päivien aattona: Ympäristödiplomin auditoijien tapaaminen
Sunnuntaina 18.9.2022 kello 16 - 18.30 Aurelia, Aurakatu 18
Työskentely kello 16 - 18.30, yhteinen päivällinen klo 19